

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dany Slavíkové a soudkyň Mgr. Adély Kaftanové a Mgr. Dity Staňkové ve věci

žalobkyně: **OTE, a.s.**, IČO 26463318
sídlem Sokolovská 192/79, 180 00 Praha 8
zastoupená advokátem JUDr. Martinem Klimplem
sídlem U Prašné brány 1078/1, 110 00 Praha 1

za účasti: **ČEZ Prodej, a.s.**, IČO 27232433
sídlem Duhová 425/1, 140 53 Praha 4
zastoupená advokátem Mgr. et Mgr. Janem Kořánem
sídlem Opletalova 1015/55, 110 00 Praha

o nahrazení rozhodnutí Energetického regulačního úřadu, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 18. května 2023 č. j. 39 C 193/2022-98

takto:

- I.** Rozsudek soudu I. stupně **se potvrzuje.**
- II.** Žalobkyně OTE, a.s., je povinna zaplatit účastnici ČEZ Prodej, a.s., na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 8 228 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce účastnice Mgr. et Mgr. Jana Kořána, advokáta.

Shodu s prvopisem potvrzuje V.K.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu, již se žalobkyně domáhala nahrazení rozhodnutí Energetického regulačního úřadu (dále jen „ERÚ“) ze dne 13. 11. 2020 č. j. 06333-22/2019-ERU ve spojení s rozhodnutím Rady ERÚ ze dne 5. 4. 2022 č. j. 06333-31/2019-ERU tak, že účastnice, společnost ČEZ Prodej, a.s., je povinna zaplatit žalobkyni částku 153 622 888,34 Kč se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 3. 6. 2019 do zaplacení a náklady správního řízení (výrok I.). Současně uložil žalobkyni povinnost zaplatit účastnici ČEZ Prodej, a.s., (kterou označil jako „žalovaná“) na náhradě nákladů řízení částku 16 456 Kč (výrok II.).
2. Takto bylo rozhodnuto v řízení vedeném dle ust. § 244 a násl. o. s. ř., v němž žalobkyně požadovala, aby byla nahrazeno pro ni negativní rozhodnutí ERÚ ve spojení s (rozkladovým) rozhodnutím Rady ERÚ vydané dle ust. § 17 odst. 7, písm. d) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve spojení s ust. § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „zákon o POZE“). Protože správní orgán nevyhověl návrhům žalobkyně na zaplacení dále popsaneho rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou uhrazeného žalobkyni účastnici dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE, žádala žalobkyně nahrazení rozhodnutí správního orgánu rozhodnutími soudu, jímž bude jejímu návrhu vyhověno.
3. Žalobkyně je akciovou společností založenou státem za účelem realizace role operátora trhu s elektřinou a dalších činností podle energetického zákona. Předmětem její činnosti je i administrace podpory podle zákona o POZE. Shromažďuje prostředky na výplatu podpory a podporu hradí. Účastnice je podle tohoto zákona tzv. povinně vykupujícím obchodníkem s elektřinou (§ 10 odst. 2 zákona o POZE), tj. vyplácí výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů podporu ve formě tzv. výkupních cen. Poté co účastnice elektřinu vykoupí a výkupní cenu zaplatí výrobcí, vzniká jí oprávnění požadovat po žalobkyni úhradu rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou a žalobkyně je povinna tento rozdíl uhradit dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE.
4. Takto účastnice platila výrobcí elektřiny SxxxN – , s.r.o., IČO xxx, sídlem xxx xxx, výkupní cenu elektřiny z obnovitelných zdrojů a žalobkyně účastnici hradila rozdíl mezi výkupní a hodinovou cenou elektřiny. U výrobce došlo ke zrušení rozhodnutí o udělení licence k podnikání v energetických odvětvích pro nezákonnost; společnost měla uvést záměrně Energetický regulační úřad v omyl ohledně splnění podmínek pro udělení licence a nebyla tedy v okamžiku udělení licence v dobré víře. Výrobcí byla dne 31. 12. 2010 udělena licence rozhodnutím ERÚ č. j. 13917-23/2010-ERU. Rozhodnutí bylo předmětem obnovy, následně bylo dne 17. 1. 2014 vydáno nové rozhodnutí ERÚ o udělení licence pod č.j. 13917-37/2010-ERU co do obsahu a rozsahu uděleného podnikatelského oprávnění shodné s původním rozhodnutím. Účinek nového rozhodnutí nastal ke dni 31. 12. 2010. Nové rozhodnutí bylo zrušeno na základě žaloby Nejvyššího státního zástupce ve veřejném zájmu rozsudkem Krajského soudu v Brně vydaným v soudním řízení správním vedeném pod sp. zn. 62 A 78/2014 (kasační stížnost proti zrušujícímu rozsudku byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. 9 As 145/2016 a ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího správního soudu byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 31. 7. 2018 sp. zn. II. ÚS 2038/2017). ERÚ dne 24. 5. 2019 zastavil obnovené řízení o udělení licence. Dle žalobkyně došlo ke zrušení licence se zpětnými účinky (s účinky ex tunc) – ve smyslu následujících závěrů vyjádřených Ústavním soudem v nálezu sp. zn. I. ÚS 946/16 ze dne 30. 5. 2018: *Třetí skupinu pak představuje nezákonnost způsobená především či výlučně ze strany oprávněného ze správního rozhodnutí. Půjde zejména o situace, v nichž oprávněný orgány veřejné moci úmyslně uvedl v omyl uvedením nepravdivých skutečností, předložením nepravdivých podkladů, případně dosáhl příznivého rozhodnutí jiným protiprávním způsobem (např. jednáním majícím znaky trestného činu). Za takové situace nemůže být dána ani dobrá víra ve správnost takového rozhodnutí, ani důvěra v jeho zákonnost a neměnnost. Pokud správní soud přistoupí ke zrušení napadeného rozhodnutí za takové situace, zpravidla nebude důvodu, proč osobu oprávněnou z tohoto rozhodnutí chránit před dopady jejího protiprávního jednání (ledaže by bylo třeba chránit práva třetích,*

nezúčastněných osob). Dle žalobkyně nemohla být společnost SxxxN - , s.r.o., příjemcem podpory dle zákona o POZE (dále také „podpory POZE“) ve formě výkupních cen, účastnice jako povinně vykupující nebyla povinna podporu POZE touto formou vyplácet a nebyla tudíž ani oprávněna žádat a přijmout od žalobkyně rozdíl mezi výkupní cenou a hodinovou cenou (na refundaci podpory POZE). Protože k výplatě a refundaci došlo, žádala žalobkyně na účastnici vrácení přijatých plateb z titulu bezdůvodného obohacení. Částka 153 622 888,34 Kč představuje plnění vyplacené za období od 1. 1. 2013 do 31. 5. 2018.

5. Soud I. stupně shledal žalobou napadené rozhodnutí správního orgánu věcně správným a žalobní návrh proto dle ust. § 250i o.s.ř. zamítl.
6. Vedle posouzení věcné správnosti napadených správních rozhodnutí v plné jurisdikci se soud I. stupně (v odstavcích 44. - 45.odůvodnění) zabýval i otázkou, zda způsobem vyřízení námítky podjatosti, kterou žalobkyně vznesla proti členům rozkladové komise Rady ERÚ pro oblast podporovaných zdrojů energie, bylo zasaženo do (procesních) práv žalobkyně. Došel k závěru, že nikoliv.
7. Správní orgán ve výše uvedených zamítavých rozhodnutích konstatoval, že žalobkyně při úhradě předmětného rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE postupovala dle údajů evidovaných v systému operátora trhu (účastnice výrobci vyplatila a na žalobkyni nárokovala částku vyšší, neboť vycházela z údajů poskytnutých jí bývalým povinně vykupujícím, společností AxxxM, spol. s r.o.; tento fakt je však pro přítomný spor nepodstatný, neboť předmětem tohoto řízení je jen nárok na vrácení skutečně poskytnutého rozdílu) a že v rozhodném období účastnice nebyla schopna žádným způsobem zjistit, že společnost SxxxN - , s.r.o., nárok na podporu POZE nemá (kasační stížnosti i ústavní stížnosti ve věci zrušení licence byl přiznán odkladný účinek).
8. Správní orgán uplatněné nároky žalobkyně posuzoval dle ust. § 451 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), a dle ust. § 2991 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014 (dále jen „o. z.“). Dělicím kritériem je zřejmě doba vzniku domnělého nároku na podporu POZE – viz ust. § 3028 odst. 3 o. z. Nárok podřaditelný pod úpravu obsaženou v o. z. správní orgán subsumoval pod ust. § 2993 o. z. Jak v případě kvalifikace dle ust. § 451 obč. zák., tak v případě kvalifikace dle ust. § 2993 o. z. dovodil, že se účastnice obohatila „nikoliv bezdůvodně“. Konstatoval, že stav, kdy účastnice přijala od žalobkyně plnění představující rozdíl mezi výkupní cenou a hodinovou cenou lze považovat za obohacení účastnice, bez ohledu na to, že tyto prostředky účastnice nenabyla pro své obohacení, ale pouze pro kompenzaci již vyplaceného rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou. Uvedl však, že „nárok na vydání bezdůvodného obohacení není, pokud by se požadavek přičil dobrým mravům“. Za situace, kdy účastnice vyplácela výkupní ceny ve výši odpovídající informaci o nároku na podporu a uvedení výrobní do provozu evidované v systému na žalobkyně (resp. byl jí refundován příslušný rozdíl ve výši odpovídající informaci o nároku na podporu evidované v systému žalobkyně), nelze dospět k závěru, že by účastnice měla legitimně nést odpovědnost za vyplacení neoprávněné podpory (ve výši odpovídající údajům v systému žalobkyně). Takový výklad by vedl k tomu, že účastnice, která plnila zákonnou povinnost, by jako soukromý subjekt měla plně odpovídat za vyplacení podpory, o jejíž neoprávněnosti nemohla vědět. „Zejména ale není možné obohacení (resp. přijetí prostředků účastnicí k pokrytí rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou) považovat za bezdůvodné. Ve faktické rovině proto, že účastníci přijetí těchto prostředků nezpůsobilo zvýšení jmění, ale pouze kompenzovalo náklady, které musela vynaložit ve prospěch státem poskytované veřejné podpory ze svých vlastních výlučných prostředků.“
9. Soud I. stupně shledal ve správním řízení uplatněný požadavek žalobkyně nedůvodným. Žalobou uplatněný nárok posuzoval podle ust. § 451 obč. zák. a § 2991 o. z. a použil následující argumentaci obsaženou v odstavci 38. odůvodnění: Žalobkyně poskytovala peněžní podporu zcela v souladu se zákonem. Podporu dávala účastnici jako prostředníkovi, když účastnice jí před tím poskytla

výrobci. I účastnice vyplácela podporu v souladu se zákonem, když jí poskytovala výrobci, na kterého hleděla jako by měl platnou licenci k výrobě elektřiny. Obě strany sporu postupovaly po celou dobu striktně podle zákona. Z chování ani jedné ze stran nelze dovozovat, že by jedna strana zapříčinila vznik bezdůvodného obohacení, tím spíše když na straně účastnice nedošlo ke zvýšení aktiv. Je zřejmé, že jednáním účastnice „nedocházelo k bezdůvodnému obohacení“, ale že účastnice „naopak pouze požadovala finanční prostředky, které již předtím byla nucena vynaložit“.

10. V odstavcích 39. a 40. odůvodnění pak s odkazem na Smlouvu o vyrovnání plateb za úhradu podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie ve formě výkupních cen uzavřené dne 31. 12. 2012 mezi žalobkyní jako operátorem trhu a účastnicí jako povinně vykupující zmínil, že účastnice nemůže odpovídat za způsobenou škodu „na základě této smlouvy ani na základě, že plnění, které poskytovala výrobci, poskytovala v souladu se zákonem a v době vře“. Smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou s účinností od 1. 1. 2013 v jejím článku VIII. nazvaném Zproštění odpovědnosti za škodu se účastnice dohodly na následujícím: *Operátor trhu bere na vědomí, že povinně vykupující vykupuje od výrobce elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie ve výrobních elektřinách za výkupní ceny stanovené Energetickým regulačním úřadem odvozené od termínu uvedení výrobní elektřiny do provozu a výše instalovaného výkonu výrobní elektřiny registrovaných v IS OTE. Povinně vykupující neodpovídá operátorovi trhu za jakoukoliv škodu, která by operátorovi trhu vznikla v souvislosti s registrací nesprávných nebo nepravdivých údajů o instalovaném výkonu výrobního zdroje nebo data termínu uvedení výrobní elektřiny do provozu a podle kterých povinně vykupující hradil výrobci elektřiny za vyrobenou a dodanou elektřinu výkupní ceny stanovené Energetickým regulačním úřadem.*
11. Výrok o nákladech řízení vychází z ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. Neúspěšné žalobkyní byla uložena povinnost nahradit úspěšné účastnici náklady řízení v plné výši. Přiznaná částka 16 456 Kč představuje náklady na zastoupení advokátem vypočtené dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., tj. odměnu za 4 úkony právní služby (podle obsahu spisu jde o převzetí a přípravu zastoupení, sepis vyjádření ze dne 17. 10. 2022 a ze dne 17. 5. 2023, účast na jednání soudu dne 18. 5. 2023) po 3 100 Kč dle ust. § 7, § 9 odst. 4, písm. d) a § 11 odst. 1, písm. a), d) a g) vyhlášky, 4 × paušální náhradu hotových výdajů advokáta po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 4 vyhlášky a zvýšení souhrnu odměny a náhrad advokáta o 21 % DPH.
12. Rozsudek napadla včasným odvoláním žalobkyně. Navrhla, aby odvolací soud rozsudek změnil tak, že žalobnímu návrhu bude v plném rozsahu vyhověno, případně aby rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Žalobkyně pokládá skutkové a právní závěry vyslovené v rozsudku za nesprávné. Rozsudek je vadný též z důvodu nepřihlednutí k žalobkyní tvrzeným skutečnostem, nedostatečného odůvodnění a vnitřní rozpornosti odůvodnění, které činí rozsudek nepřezkoumatelným. Dle žalobkyně byl nedostatečně zjištěn skutkový stav věci, neboť nebyly provedeny žalobkyní navržené důkazy a nebyl opatřen správní spis. Soud I. stupně učinil nesprávné skutkové závěry zejména o vztazích mezi účastníky trhu s elektřinou a o povaze podpory obnovitelných zdrojů energie. Chybné právní posouzení se týká vztahů mezi účastníky při mechanismu výplaty podpory POZE, povinnosti vydat bezdůvodné obohacení a institutu bezdůvodného obohacení obecně, posouzení naplnění podmínek odpovědnosti za škodu a rovněž neaplikování ust. § 150 o.s.ř. (pro případ důvodnosti žaloby). Soud I. stupně rovněž významně procesně pochybil, neboť nedodržel zákonem předpokládaný postup dle ust. § 250c o. s. ř. (nevyžádal si správní spis a vyjádření ERÚ).
13. Pravděpodobný závěr soudu I. stupně (v odstavci 38. odůvodnění), že nejsou dány podmínky pro vrácení bezdůvodného obohacení, neboť účastnice nezavinila vznik bezdůvodného obohacení, je nesprávný, neboť institut bezdůvodného obohacení pojmově vylučuje zavinění jako podmínku pro vznik takového nároku. Předpokladem odpovědnosti za získané bezdůvodné obohacení není protiprávní jednání obohaceného, ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 79/2006 a komentář k § 2991 in Bílková, Jana. Bezodůvodné obohacení v novém

občanském zákoníku. První vydání. Praha: CH Beck, 2015, strana 171). Ani údajný postup účastnice podle zákona tedy nemá vliv na existenci povinnosti vydat bezdůvodné obohacení. Rovněž dobrá víra nemá vliv na povinnost vydat bezdůvodné obohacení, má význam toliko co do rozsahu této povinnosti; to platí jak v poměrech občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, tak v poměrech zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014. Podle ust. § 3000 o. z. platí, že poctivý příjemce vydá, co nabyl, nanejvýš však v rozsahu, v jakém obohacení při uplatnění práva trvá. K omezenému významu dobré víry za úpravy účinné do 31. 12. 2013 viz rovněž rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3763/2011 a sp. zn. 28 Cdo 1778/2013. Soud I. stupně v rozsudku nepřímou uvádí, že účastnice je poctivým příjemcem, resp. že je v dobré víře, přesto se blíže aplikací ust. § 3000 o. z. nezabýval. Žalobkyně zdůraznila, že žádá vrácení poskytnuté částky ve výši, ve které obohacení trvalo při uplatnění práva (k okamžiku podání návrhu). Je přesvědčena, že podmínka trvání bezdůvodného obohacení dle ust. § 3000 o. z. je naplněna. Pokud je totiž předmětem obohacení peněžitá částka, má se za to, že nedochází k situaci, kdy by obohacení v nějaké části nadále netrvalo (žalobkyně ke své argumentaci využila doktrinní názor vyjádřený v komentáři k ust. § 3000 o. z. v publikaci: Bajura, J., Čáp, Z., Černá, S., Dolanská Bányaiová, L., Dvořák, J., Dvořák, T., Eliáš, J., Elischer, D., Fiala, J., Fiala, V., Frinta, O., Haas, K., Hajn, P., Holčápek, T. a kol. Občanský zákoník: Komentář, svazek VI /systém ASPI/. Wolters Kluwer). Sám ERÚ ve svých rozhodnutích nadro uvádí, že účastnice disponuje vymahatelnou a penězi ocenitelnou pohledávkou vůči jednotlivým výrobcům (z titulu bezdůvodného obohacení). Účastníci tedy nic nebránilo (po zjištění neoprávněnosti nárokování POZE) s pohledávkou za výrobcem disponovat, tedy např. ji aktivně vymáhat či ji převést apod.

14. I podle soudu I. stupně společnost SxxxN - , s.r.o., neoprávněně nárokovala a získala podporu POZE (viz odstavec 29. odůvodnění rozsudku). Podpora tedy neměla být účastnicí společnosti SxxxN - , s.r.o., vyplacena a účastnice neměla nárok na úhradu částky odpovídající neoprávněně nárokové a získané podpoře. Účastnice je jediným subjektem, který poskytoval v systému podpory peněžní prostředky společnosti SxxxN- s.r.o.; žalobkyně peněžní prostředky poskytovala pouze účastníci. Účastnice nárok na zaplacení rozdílu dle ust. § 13 odst. 2 zákona o POZE neměla u žalobkyně vůbec uplatnit, jelikož šlo o nárok zdánlivý, přesto k nárokování a úhradě rozdílu došlo. Tím došlo k navýšení majetku účastnice, k němuž dojít nemělo. Otázka, zda byla účastnice vázána k zaplacení podpory společnosti SxxxN-, s.r.o., zákonem je irelevantní (nadto tato povinnost s ohledem na nedostatek nároku neexistovala). V současné době vychází rozhodovací praxe z toho, že vztahy v rámci vyplácení podpory POZE jsou soukromoprávní a že povinně vykupující obchodník může odmítnout vyplacení podpory. Žalovaná tedy není zákonem zcela zproštěna vůle, co se vyplacení podpory týče (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2021 sp. zn. 23 Cdo 2670/2019). Soud I. stupně v napadeném rozsudku zcela popírá zákonnou úpravu bezdůvodného obohacení, když tvrdí, že účastnice není povinna vydat bezdůvodné obohacení, neboť toto obohacení nezapříčinila, dále, že nyní obohacená, neboť ji žalobkyně hradila peněžní prostředky, které účastnice předtím poskytla jinému subjektu. Tyto okolnosti však nemají žádný vliv na povinnost vydat bezdůvodné obohacení.
15. Stručný odkaz v odstavcích 39. a 40. odůvodnění rozsudku na smluvní vyloučení odpovědnosti za škodu ve Smlouvě o vyrovnání plateb za úhradu podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie ve formě výkupních cen uzavřené mezi účastnicemi tohoto řízení dne 31. 12. 2012 je nesprávný. Smlouva vylučuje odpovědnost účastnice za škodu způsobenou žalobkyní v důsledku nesprávných údajů v systému žalobkyně. V přítomné věci došlo k situaci, kdy společnost SxxxN-, s.r.o., registrovala v systému žalobkyně režim výplaty podpory formou výkupních cen v souvislosti s nezákonným jednáním při získání licence.
16. Dle žalobkyně se soud I. stupně měl, pokud neshledal naplnění podmínek pro vydání bezdůvodného obohacení, zabývat otázkou, zda nárok nelze posoudit optikou náhrady škody. Na tuto svoji povinnost však rezignoval, přestože v souladu s ustálenou judikaturou vyšších soudů je

právní kvalifikace žalovaného nároku na posouzení soudu (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2009 sp. zn. I ÚS 343/09).

17. Nepřezkoumatelnost rozsudku spočívá především v naprostém opomenutí vyřešení otázky časové působnosti nerelevantních zákonů, v pouhém odkazu na zřejmě aplikovaná zákonná ustanovení, v neuvedení, na jakém zákonném základě se zakládají úvahy soudu I. stupně, a v nedostatečném odůvodnění výroku o náhradě nákladů řízení. Soud I. stupně se měl zabývat otázkou, podle jakého zákona se má posoudit otázka bezdůvodného obohacení a náhrady škody, a to v podrobnostech tak, aby bylo zřejmé, jaký má ta která právní úprava význam pro řešení dílčích otázek v řízení. Nedostatečným odůvodněním rozsudku soud I. stupně fakticky omezil možnost žalobkyně uplatnit svá procesní práva. Soud I. stupně rovněž nedostál požadavkům na odůvodnění soudního rozhodnutí dle ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., nevypořádal se s námitkami účastníků řízení a neposoudil věc do všech důsledků.
18. Soud I. stupně učinil neúplná skutková zjištění – v důsledku toho, že neprovedl žalobkyní navržené důkazy, ačkoliv jich ke zjištění rozhodného skutkového stavu bylo třeba, a toho, že si v rozporu s ust. § 250c o. s. ř. nevyžádal od ERÚ správní spis, který obsahoval další relevantní důkazy a tvrzení nezbytné pro posouzení obsahu žaloby a správnosti a zákonnosti žalobou napadených rozhodnutí ERÚ (nevyžádal si ani vyjádření ERÚ k podané žalobě). Soud I. stupně zcela rezignoval na prokázání převodu plnění od žalobkyně do majetkové sféry účastnice, provedl toliko rozhodnutí ERÚ a smlouvu uzavřenou mezi účastnicemi; provedení dalších důkazů označil za nadbytečné (v odstavci 70. odůvodnění), což žalobkyně pokládá za rozporné s právem na spravedlivý proces. Žalobkyně přitom navrhla důkazy k prokázání pohybu finančních prostředků mezi ní a účastnicí; jedná se o důkazy označené ve vyjádření žalobkyně ze dne 11. 5. 2023 (potvrzení plateb od banky ze dne 25. 4. 2023, zúčtovací doklady vystavené v období od května 2013 do července 2018 a důkazy předložené v předchozím průběhu sporu, tj. údaje ze systému žalobkyně, účetní a bankovní údaje účastnice a výrobce). Z těchto důkazů by soud I. stupně zjistil, že finanční prostředky určené k výplatě podpory POZE fakticky plynuly od žalobkyně k účastnici, a to bez řádného základu celé této finanční operace. Prokázání skutečnosti, že účastnice jako bezdůvodně obohacená přijala prostředky od žalobkyně jako ochuzené, je přitom zcela základním předpokladem pro posouzení nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Navržené důkazy by rovněž prokázaly, že peněžní prostředky účastnice přijala do vlastního majetku až po vyplacení podpory výrobcí. Účastnice mohla po výrobcí požadovat a vymáhat vrácení neoprávněně nárokované a získané podpory POZE; to účastnice ze svého svobodného obchodního rozhodnutí neučinila, což musí jít k její tíži. Účastnice měla postupovat s péčí řádného hospodáře a v souladu s obecnou prevenční povinností vyplývající ze soukromého práva. Žalobkyně svůj nárok naopak řádně uplatnila, snaží se napravit protiprávní stav spočívající v zásahu do její majetkové sféry způsobený neoprávněným nárokováním získání podpory výrobcem.
19. Skutečnost, že účastnice má vůči výrobcí vymahatelnou a penězi ocenitelnou pohledávku ostatně tvrdí také ERÚ ve svých rozhodnutích, s tím se však soud I. stupně rovněž nijak nevypořádal. Soud I. stupně se dále nevypořádal s argumentací žalobkyně o nesprávnosti a vnitřní rozpornosti rozhodovací praxe ERÚ.
20. Žalobkyně je přesvědčena, že soud I. stupně, pokud je skutečně žaloba nedůvodná, měl při rozhodnutí o náhradě nákladů řízení aplikovat ust. § 150 o. s. ř. Důvodem zvláštního zřetele hodným, pro který by bylo na místě výjimečně náhradu nákladů řízení účastnici proti žalobkyni nepřiznat, spočívá v nekonzistentní a vzájemně si odporující rozhodovací praxi ERÚ při posuzování aktivní a pasivní věcné legitimace ve sporech o vrácení neoprávněně čerpané podpory POZE. ERÚ ve skutkové a právně velmi obdobných věcech vzbuzuje v adresátech správních aktů vysokou míru právní nejistoty, což je nežádoucí stav (viz § 13 o. z.). Žalobkyně je nucena k zahájení soudních řízení, aby dosáhla závazného právního názoru ohledně aktivní a pasivní věcné legitimace k vymáhání neoprávněně nárokované a získané podpory a aby se domohla odstranění rozpornosti

rozhodovací praxe ERÚ. Účastnice je pak akciovou společností s majetkovou účastí státu, jejíž obraty a finanční zázemí jsou natolik rozsáhlé, že se v její majetkové sféře rozhodnutí soudu podle ust. § 150 o. s. ř. nijak zásadně nepodepíše.

21. Účastnice navrhla potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.
22. Odvolací argumentaci uvedla následující: Vedle toho, že účastnice jednala po celou dobu v dobré víře a v souladu se zákonem, je zásadní, že na straně účastnice nedošlo v důsledku inkasa předmětného rozdílu k žádnému obohacení (a už vůbec ne na úkor žalobkyně), neboť žalovaná částka představuje pouze kompenzaci již skutečně vynaložených nákladů na povinný výkup. Tyto náklady byla žalobkyně povinná povinně vykupujícímu (účastnici) uhradit podle ust. § 13 odst. 2 zákona o POZE. Právním důvodem plnění rozdílu tedy bylo uvedené ustanovení, nikoliv udělená licence, jak ve svých podáních opakovaně uvádí žalobkyně. V žádném případě nelze na straně účastnice hovořit o navýšení majetku v souvislosti s inkasem rozdílu, neboť povinný výkup je pro povinně vykupujícího ekonomicky neutrální (povinně vykupující vystupuje jako prostředník).
23. Žalobkyni nelze považovat v případě vyplacení neoprávněně čerpané podpory za ochuzenou, neboť vícenáklady jí vzniklé v souvislosti s hrazením podpory POZE jí byly v plném rozsahu uhrazeny (kompenzovány prostřednictvím příspěvku POZE a prostřednictvím dotace ze státního rozpočtu). Podle ust. § 28 odst. 2 zákona o POZE má operátor trhu (žalobkyně) právo na úhradu nákladů na podporu elektřiny. Při posuzování aktivní legitimace u nároku na vydání bezdůvodného obohacení je klíčové zjištění, kdo fakticky nese náklady na podporu. Náklady na podporu fakticky nese poskytovatel podpory, jímž je Česká republika (část nákladů je hrazena ze státního rozpočtu, část z příspěvku na POZE). Jak plyne z rozhodnutí Komise ve věci slučitelnosti podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů, které se týká zdrojů uvedených do provozu od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2012, vydaného dne 28. 11. 2016 a nazvaného *State Aid SA.40171 (2015/NN) Czech republic Promotor of electricity production from renewable energy sources* finanční prostředky pocházející z povinných příspěvků uložených právními předpisy členského státu, které jsou spravované a rozdělované v souladu s těmito právními předpisy, lze považovat za státní prostředky ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, i když jsou spravovány subjekty, které jsou od veřejné moci oddělené. Proto i tu část nákladů na podporu financovanou prostřednictvím příspěvku na POZE je třeba považovat za náklad nesený Českou republikou.
24. K argumentaci žalobkyně, že se soud I. stupně ve vztahu k naplnění podmínek pro bezdůvodné obohacení nesprávně nezabýval otázkou, zda může existovat povinnost vydat bezdůvodné obohacení v případě dobré víry obohaceného, účastnice podotkla, že soud I. stupně především neshledal, že by plněním rozdílu vůbec ke vzniku bezdůvodného obohacení žalobkyně na úkor účastnice došlo. Účastnice zopakovala, že jako povinně vykupující v rámci zákonem stanoveného systému vyplacení podpory plnila pouze své zákonné povinnosti, stejně tak plnila zákonnou povinnost, když účtovala žalobkyni jako operátorovi trhu rozdíl mezi výkupní a hodinovou cenou. Soud I. stupně nijak nepochybil, pokud se nezabýval možnou aplikací ust. § 3000 o. z. Ta by byla na místě, pokud by došel k závěru, že k obohacení na straně účastnice došlo. Takový závěr však učiněn nebyl.
25. Vzniklý protiprávní stav (nezákonnost licence na výrobu elektřiny a případné neoprávněné čerpání podpory POZE) nelze přičítat k tíži účastnice. Tento stav byl vyvolán osobami odlišnými od účastnice. I z nálezů Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2018 sp. zn. I. ÚS 946/16 plyne, že důsledky vydání nezákonných rozhodnutí (zde nezákonné licence na výrobu elektřiny) se nemohou dotknout práv třetích, nezúčastněných osob (v daném případě účastnice). Došlo-li k neoprávněnému čerpání podpory POZE ze strany výrobců, nemůže mít taková skutečnost žádný dopad do vztahu mezi žalobkyní a účastnicí v souvislosti s hrazením předmětného rozdílu.
26. Pokud soud I. stupně nedospěl k závěru, že by žalobkyně mohla mít vůči účastnici nárok na zaplacení požadované částky z jiného právního titulu (např. jako náhradu škody), nelze mu vytýkat,

že takový nárok nepřiznal. Není ostatně zřejmé, z čeho by měla být dovozována povinnost účastnice k náhradě škody, když žalobkyně ani netvrdila, že by účastnice porušila nějakou právní povinnost, která by měla být příčinou vzniku škody na straně žalobkyně. Nadto škoda žalobkyni ani vzniknout nemohla, když náklady na hrazení podpory POZE jí byly v plném rozsahu kompenzovány.

27. V dané věci připadá v úvahu jedině uplatnění nároku na náhradu škody ze strany státu, a to přímo vůči výrobcí. Případný nárok z bezdůvodného obohacení je v souladu s konstantní judikaturou i názorem odborné veřejnosti toliko subsidiární ve vztahu k nároku na náhradu škody (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2008 sp. zn. 29 Cdo 2225/2008, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2014 sp. zn. 28 Cdo 3181/2013). Lze-li dovodit splnění podmínek pro vznik nároku na náhradu škody, je třeba upřednostnit tento nárok před nárokem z titulu bezdůvodného obohacení. Na jednání výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů je dle názoru účastnice třeba aplikovat obecnou odpovědnost za škodu dle ust. § 2910 o. z. Pokud v příčinné souvislosti s jejich zaviněným protiprávním jednáním byla způsobena škoda České republice neoprávněným čerpáním podpory, k náhradě škody jsou povinni právě tito výrobci a k jejímu vymáhání je aktivně legitimována Česká republika, jejíž majetek se v konečném důsledku protiprávním jednáním snížil. Zcela liché jsou úvahy o existenci pohledávky účastnice proti výrobcí a o nečinnosti účastnice při jejím vymáhání; není vůbec zřejmé, z jakého titulu by účastnice tuto pohledávku vymáhala, když na straně výrobce nelze o bezdůvodném obohacení na úkor účastnice hovořit, protože účastníci byl ze strany žalobkyně kompenzován rozdíl mezi výkupní cenou uhrazenou výrobcí a hodinovou cenou a nevznikla jí tudíž žádná újma.
28. O úmyslu zákonodárce, aby byla neoprávněně čerpaná podpora vymáhána státem, svědčí i novelizované ust. § 51 odst. 1 zákona o POZE ve znění účinném od 1. 1. 2022, podle něhož získala Státní energetická inspekce legitimaci k vymáhání neoprávněně čerpané podpory přímo vůči výrobcí. Pravomoc dopadá i na vymáhání neoprávněně čerpané podpory vůči výrobcí v této věci, neboť Státní energetická inspekce může neoprávněně čerpanou podporu vymáhat až 10 let zpětně.
29. Účastnice nepokládá rozsudek soudu I. stupně za nepřezkoumatelný. Odůvodnění rozsudku je v kontextu citovaných zákonných ustanovení dostatečné.
30. K odvolací námitce, že soud I. stupně neprovedl důkazy navržené žalobkyní a nevyžádal si správní spis ERÚ, účastnice poukázala na ust. § 250e odst. 2 o. s. ř., podle kterého soud může vzít za svá též skutková zjištění správního orgánu, a zdůraznila, že v posuzované věci jde primárně o právní posouzení, nikoliv o spor skutkový. Pro závěr o nedůvodnosti žalobou uplatněného nároku nebylo provádění dalších důkazů (žalobkyní navržených) třeba. Pokud chybí samotný právní základ nároku, je nevhodné detailní dokazování finančních toků mezi účastnicemi. To, co žalobkyně označuje jako nesprávné skutkové závěry (vztahy mezi účastníky na trhu s elektřinou a povaha podpory obnovitelných zdrojů energie), jsou ostatně převážně otázky právní. Nadto schéma hrazení POZE a jeho financování není mezi účastnicemi sporné.
31. Zmiňuje-li žalobkyně, že se soud I. stupně nevypořádal s existencí vymahatelné pohledávky za výrobcem, pak účastnice uvedla, že taková pohledávka nemá souvislost s projednávanou věcí a není způsobila jí jakkoliv ovlivnit (účastnice tím míní pohledávku za ZEVEs 5, s.r.o., z titulu nároku na vrácení rozdílu výkupních cen za období od 1. 1. 2013 do 31. 7. 2014, a to rozdílu mezi skutečně uhrazenými výkupními cenami vypočtenými tak, jako by šlo o zdroj uvedený do provozu v roce 2010, a výkupními cenami kompenzovanými ze strany operátora trhu/žalobkyně vypočtenými tak, jako by šlo o zdroj uvedený do provozu v roce 2011). Toto plnění výrobcí nebylo ze strany operátora trhu účastníci jako povinně vykupujících nikdy kompenzováno, ve vztahu k této vyplacené části výkupní ceny tedy nepřichází v úvahu jiný aktivně legitimovaný subjekt než povinně vykupující.

32. Dle účastnice pak nejsou splněny podmínky pro aplikaci ust. § 150 o. s. ř. Účastnice soudní řízení nezažádala, byla nucena se proti podané žalobě bránit, hradit náklady právního zastoupení. Žalobkyně pak nese plnou odpovědnost za zahájení řízení a negativní důsledky spojené s jeho výsledkem. Pokud žalobkyně odkazuje na nejednotnou rozhodovací praxi ERÚ, nezabývá se nijak otázkou, z jakého důvodu má být spravedlivé, aby účastnice nesla náklady tohoto soudního řízení.
33. Odvolací soud dle ust. § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a došel k závěru, že odvolání důvodné není.
34. Předně je třeba říci, že odvolací soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozsudku dle ust. § 219a odst. 1, písm. b) o. s. ř. pro nepřezkoumatelnost, danou nedostatkem důvodů. I když odůvodnění rozsudku zjevně nevyhovuje ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., jsou z něho stěžejní důvody rozhodnutí soudu I. stupně ještě seznatelné, přičemž způsob odůvodnění odvolatelce nebrání proti rozhodnutí věcně argumentovat (k měřítkům přezkoumatelnosti rozhodnutí soudů nižších stupňů viz, například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011 uveřejněný pod č. 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).
35. Důvod pro zrušení rozsudku dle ust. § 219a odst. 1, písm. a) o. s. ř. pro vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava, tu rovněž není. Procesní vadu spočívající v tom, že soud I. stupně v rozporu s ust. § 250c odst. 2 o. s. ř. nedoručil stejnopis žaloby též správnímu orgánu, který o sporu rozhodl, a neumožnil tomuto správnímu orgánu se k žalobě písemně vyjádřit, napravil odvolací soud v průběhu odvolacího řízení. ERÚ ve svém vyjádření ze dne 22. 11. 2023 setrval na správnosti svého rozhodnutí. Spis ERÚ o předmětném správním řízení nepokládá ani odvolací soud za potřebný (viz ust. § 250c odst. 1 o. s. ř.) k rozhodnutí o podané žalobě, proto jej (stejně jako soud I. stupně v rámci přípravy jednání) dodatečně neopatřil.
36. Dále je třeba podotknout, že soud I. stupně se nadbytečně zabýval otázkou, zda je řízení před ERÚ zatíženo procesní vadou (dle žalobkyně v řízení figurovali podjatí členové rozkladové komise Rady ERÚ a Rada o námitce podjatosti rozhodla až v meritorním rozhodnutí, čímž žalobkyni zkrátila v procesních právech – žalobkyně se nemohla proti rozhodnutí, jímž nebylo vyhověno její námitce podjatosti, včas bránit opravným prostředkem). Řízení dle části páté o. s. ř. slouží k přezkumu meritorních rozhodnutí správního orgánu v plné jurisdikci, soud v občanském soudním řízení nepřezkoumává zákonnost postupu správního orgánu, který vyústil ve vydání meritorního rozhodnutí, nýbrž tutéž věc, kterou správní orgán projednal, projednává znovu. K přezkumu nemeritorních rozhodnutí vydaných správním orgánem v řízení o věci soukromého práva (procesních rozhodnutí) ostatně soud rozhodující dle části páté o. s. ř. příslušný není, jak bylo opakovaně konstatováno zvláštním senátem zřízeným podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (viz např. usnesení sp. zn. Konf 22/2006, Konf 9/2016 a Konf 50/2018). K přezkumu takových nemeritorních rozhodnutí jsou příslušné soudy ve správním soudnictví.
37. Soud I. stupně před novým rozhodnutím o žalobou uplatněném nároku učinil kusá skutková zjištění, v odůvodnění rozsudku obtížně identifikovatelná. Pro rozhodnutí ve věci však postačí samotná žalobní tvrzení spolu s dále uvedeným skutkovým závěrem správního orgánu, z něhož lze dle ust. § 250e odst. 2 o. s. ř. vycházet a o jehož správnosti mezi účastnicemi není sporu. Jde o skutečnost, že účastnice při výplatě podpory POZE (formou výkupních cen) společnosti SxxxN – s.r.o. v rozhodném období vycházela z evidence příjemce podpory v systému operátora trhu (žalobkyně), z čehož plyne, že v rozhodném období neměla relevantní informaci o nezákonnosti licence udělené k výrobě elektřiny uvedenému výrobcí.

38. Právní úvahy, o něž soud I. stupně opřel své zamítavé rozhodnutí, je odvolací soud nucen dále uvedeným způsobem korigovat a doplnit.
39. Podle ust. § 10 odst. 2 zákona o POZE povinně vykupující je povinen vykupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů, na kterou se vztahuje podpora elektřiny, vyrobenou ve výrobně elektřiny nacházející se na jeho vymezeném území za podmínek podle § 11 a 12. Povinně vykupující nese odpovědnost za odchylku v předávacím místě výroby elektřiny podle jiného právního předpisu.
40. Podle ust. § 13 odst. 2 zákona o POZE povinně vykupující účtuje operátorovi trhu rozdíl mezi výkupní cenou a hodinovou cenou a cenu za svoji činnost podle množství povinně vykupované elektřiny z jednotlivých druhů obnovitelných zdrojů evidovaných operátorem trhu podle § 10 odst. 3 a operátor trhu je povinen hradit rozdíl mezi výkupní cenou a hodinovou cenou a cenu za činnost povinně vykupujícího.
41. Podle ust. § 13 odst. 4 zákona o POZE právo účtovat podle odstavce 2 vzniká zaplacením výkupní ceny výrobcí elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to v rozsahu naměřených nebo vypočtených hodnot podle § 11a evidovaných operátorem trhu.
42. Odvolací soud při právním posouzení žalobkyní tvrzených nároků na vydání bezdůvodného obohacení vychází ze soukromoprávní povahy těchto nároků. Proto je na místě řešit jen splnění předpokladů vzniku povinnosti účastnice vrátit přijaté finanční plnění dle soukromoprávních předpisů, které tvrzený soukromoprávní nárok upravují. V posuzovaném řízení se nadbytečně zabývat se tím, zda existoval či existuje účinný veřejnoprávní mechanismus k vymáhání tvrzené neoprávněně čerpané podpory POZE proti SxxxN – s.r.o., ať podle zákona o POZE (konkrétně dle ust. § 51 tohoto zákona ve znění účinném přede dnem 1. 1. 2022 a ve znění účinném po tomto datu), tak podle zákona č. 215/2004 Sb. Takové posouzení soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení nepřísluší, k tomu jsou věcně příslušné toliko správní soudy rozhodující v řízení dle soudního řádu správního. Podstatné je jen to, že ani zákon o POZE a ani zákon č. 215/2004 Sb. (případně jiný zákon) nevylučují v soukromoprávních vztazích, jejichž obsahem je poskytování podpory POZE či participace účastnice na poskytování podpory POZE, uplatnění soukromoprávního institutu bezdůvodného obohacení.
43. Otázku povahy vztahu mezi žalobkyní a účastnicí vyřešil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2021 sp. zn. 23 Cdo 2670/2019 (ústavní stížnost proti tomuto rozsudku byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2022 sp. zn. I. ÚS 2791/21). Nejvyšší soud konstatoval, že vztah vznikl přímo ze zákona a jde o vztah soukromoprávní. Byť je poskytování podpory výsledkem státní ingerence subvenční povahy, tak se v rámci vztahu mezi žalobkyní a účastnicí (při účtování a hrazení rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou a ceny za činnost povinně vykupujícího dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE) nejedná o přímé poskytování dotace z veřejných prostředků povinně vykupujícímu. Předmětný vztah je vztahem subjektů soukromého práva, jejichž postavení ve vztahu je rovné, ani jeden z účastníků tohoto vztahu nemůže svým jednostranným úkonem či rozhodnutím založit povinnost druhého účastníka a v rámci tohoto vztahu nemůže autoritativně vynucovat splnění povinností druhého subjektu. Uvedený rozsudek Nejvyššího soudu pak řeší další klíčovou otázku podstatnou pro právní posouzení této věci následovně: *Co se pak týče samotného rozsahu povinnosti účastnice (v přítomném řízení žalobkyně – operátora trhu) v předmětném ustanovení, lze přitakat názoru správního orgánu, podle něž operátor trhu není povinen hradit povinně vykupujícímu rozdíl mezi jakoukoliv výší podpory ve formě výkupních cen a hodinovou cenou, ale rozdíl mezi výkupní cenou ve výši, v jaké má výrobce na výkupní cenu nárok, a hodinovou cenou.* Z této citace plyne, že povinnost operátora trhu hradit rozdíl v cenách dle § 13 odst. 2 zákona o POZE nevzniká v rozsahu toho, co skutečně plnil povinně vykupující na příspěvku POZE výrobcí (byť podle údajů

v systému operátora trhu), jak argumentuje účastnice, ale vzniká jen v rozsahu, v jakém má skutečně výrobce na podporu POZE dle zákona o POZE nárok.

44. Na požadavek na vrácení plnění (rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou) poskytnutého žalobkyní účastnici jako refundace příspěvku POZE uhrazeného za období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 je na místě aplikovat ust. § 451 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“) - viz přechodné ustanovení v ust. § 3028 odst. 3 o. z. Na požadavek na vrácení plnění poskytnutého jako refundace příspěvku POZE vyplaceného výrobcům za období od 1. 1. 2014 je na místě aplikovat ust. § 2991 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („o.z.“).
45. V poměrech, které se spravují zákonem č. 89/2012 Sb., je aplikovatelné ust. § 2993 věta první o. z., podle kterého plnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Při plnění na závazek (zdánlivý, neplatný nebo zrušený), takový závazek významně ovlivňuje předpoklady a podobu nároku z bezdůvodného obohacení. Strana, která plnila na závazek, má právo na vrácení toho, co plnila vůči druhé straně závazku, tj. vůči (zdánlivému, původnímu) věřiteli; věřitelovo obohacení spočívá již v tom, že mu bylo plněno v souladu se závazkem, a je nerozhodné, zda se bezprostředně rozmnožil majetek jeho nebo jiné osoby. Ochuzeným pak je dlužník závazku, a to i pokud závazek plnil prostřednictvím třetí osoby. Otázka, zda určité plnění lze přičíst určitému závazku (tedy zda se uplatní režim § 2993) je podstatná z hlediska aktivní a pasivní legitimace. Je-li plnění přičteno určitému závazku, pak aktivně legitimovaný z nároku je věřitel a pasivně legitimovaný dlužník (viz Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055-3014/, 1. vydání, C.H. Beck, 2014 strana 1973-1978). V poměrech, které se spravují zákonem č. 89/2012 Sb. tedy zásadně platí, že k vymáhání tvrzeného bezdůvodného obohacení vzniklého plněním závazku založeného zákonem, který se po splnění ukázal od počátku neexistentní (odpadl), je legitimována žalobkyně (dlužnice ze závazku) a pasivně legitimovanou je účastnice (věřitelka ze závazku). Potud odvolací soud s argumentací žalobkyně souhlasí.
46. Při posuzování, zda mezi žalobkyní a účastnicí skutečně může existovat tvrzený vztah z bezdůvodného obohacení, však odvolací soud – stejně jako soud I. stupně a správní orgán – nemůže přehlédnout (a musí tudíž zohlednit) zvláštní skutkovou okolnost, která plyne z právní úpravy způsobu výplaty podpory dle zákona o POZE formou výkupních cen. Dle této úpravy, která je pro účastnici povinná, účastnice (ze svého) vyplatí podporu POZE výrobcí elektřiny z obnovitelných zdrojů a poté je jí uhrazený příspěvek POZE zcela refundován operátorem trhu (žalobkyní), který je administrátorem podpory (shromažďuje prostředky pro podporu POZE a podporu vyplácí; při podpoře formou výkupních cen však k výplatě využívá prostředníka – povinně vykupujícího). Povinná participace na výplatě příspěvku POZE je (podle zákona) pro povinně vykupujícího majetkově neutrální. Z ekonomického pohledu jde o totožnou situaci, jako kdyby příspěvek POZE nejprve předal operátor trhu povinně vykupujícímu a povinně vykupující následně plnění předal výrobcí.
47. Dle názoru odvolacího soudu je třeba shora vymezenou specifickou skutkovou okolnost, plynoucí z pro účastnici povinné zákonné úpravy, analogicky (§ 10 odst. 1 o. z.) posoudit dle ust. § 3001 odst. 1, věta druhá o. z., podle které *získal-li poctivý příjemce předmět bezdůvodného obohacení bezúplatně, nemá vůči němu ochuzený právo na náhradu; může ji však požadovat po osobě, která předmět od obohaceného nabyla a nebyla v dobré víře.* Ustanovení § 3001 (a rovněž ust. § 3000) o. z. vychází z principu, že poctivý příjemce je chráněn před tím, aby skončil v majetkovém minusu (viz výše v odstavci 48. zmíněný komentář k občanskému zákoníku). V posuzovaném případě je evidentní, že účastnice, která byla poctivým příjemcem předmětného plnění, která přijetím plnění nezískala žádný majetkový prospěch a která svoji účast v (podle tvrzení žalobkyně dodatečně odpadlém) právním

poměru nemohla odmítnout, neboť jí tuto účast ukládal zákon, by bezvýjimečnou aplikací ust. § 2993 o. z. skončila v majetkovém minusu. Na skutkové okolnosti přítomné v této věci pak zákon při úpravě povinnosti vydat bezdůvodné obohacení výslovně nepamatoval, ačkoliv tu bezvýjimečná aplikace ust. § 2993 o. z. zjevně odporuje obecným představám o spravedlnosti. Jeví se tedy racionálním využít zákonné ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejbližšího, tj. ust. § 3001 odst. 1, věta druhá o. z. Přes obrácený časový sled jde v posuzovaném případě ekonomicky stále o situaci, kdy tatáž podpora POZE poskytovaná z prostředků spravovaných operátorem trhu přechází prostřednictvím povinně vykupujícího do majetku výrobce a pro povinně vykupujícího jsou oba majetkové přey, na nichž povinně participuje, finančně zcela neutrální. Nutno podotknout, že uvedená finanční neutralita není nijak narušena tím, že povinně vykupující je za svoji participaci na systému podpory finančně odměňován. Není žádného rozumného důvodu neposkytnout účastníci stejnou ochranu, která přísluší jakémukoliv jinému poctivému příjemci bezdůvodného obohacení, který předmět bezdůvodného obohacení bezúplatně (a třeba i dobrovolně) zcizil.

48. Shora vymezená specifická skutková okolnost (viz odstavec 46. výše) brání dle názoru odvolacího soudu v posuzovaném případě užít doktrinální názor, který prosazuje žalobkyně, tj. že předmět bezdůvodného obohacení představovaný penězi jako univerzálním prostředkem směny a měřítkem majetkové hodnoty je vždy naturálně restituovatelný, z čehož plyne, že u bezdůvodného obohacení založeného přem peněz nepřichází v úvahu snížení restituční povinnosti podle ust. § 3000 o. z. (a zřejmě ani dle ust. § 3001 o. z.). Žalobkyní užitý doktrinální názor (viz odstavec 13. výše) ostatně není kategorický, je vysloven pro standardní soukromoprávní vztahy a s jistotou lze říci, že při jeho formulaci autoři nepamatovali na předmětný soukromoprávní vztah, který je „výsledkem státní ingerence subvenční povahy“.
49. Pokud tedy zrušením licence společnosti SxxxN – s.r.o. s účinky ex tunc (ve smyslu závěrů vyjádřených Ústavním soudem v nálezu sp. zn. I. ÚS 946/16 ze dne 30. 5. 2018 – viz odstavec 4. výše) skutečně odpadl zákonný důvod pro výplatu podpory POZE za období od 1. 1. 2014 do 31. 5. 2018, čímž odpadl i právní důvod pro výplatu refundace dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE ze strany žalobkyně účastníci, není účastnice v souladu s ust. § 3001 odst. 1, věta druhá o. z., které se použije ve spojení s § 10 odst. 1 o. z., povinna žalobkyni bezdůvodné obohacení vydat.
50. V poměrech, které se spravují zákonem č. 40/1964 Sb., je třeba aplikovat ust. § 451 odst. 1 a 2 obč. zák. Obdobu ustanovení § 2993 o. z. obsahovalo ust. § 457 obč. zák., podle kterého je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal. Ustanovení § 457 obč. zák. však v posuzovaném případě využitelné není, neboť požadované bezdůvodné obohacení bylo poskytnuto na základě soukromoprávního vztahu založeného zákonem, nikoliv smlouvou. Platí tedy ust. § 451 odst. 1 a 2 obč. zák., podle kterého kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat a bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný plněním z nepoctivých zdrojů. Současně platí i obecné pravidlo, že obohacení ve smyslu uvedeného ustanovení je dáno rozmnožením majetku obohaceného (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3281/2012) nebo tím, že nedošlo k úbytku, který by za běžných okolností majetek obohaceného postihl (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1036/2012). Systém výplaty podpory POZE formou výkupních cen, který má být (podle zákona) pro povinně vykupujícího majetkově neutrální, znamená, že účastnice přijetím rozdílu dle ust. § 13 odst. 4 zákona o POZE od žalobkyně nezískala žádné obohacení, a již proto jí podle úpravy účinné do 31. 12. 2013 nemohla vzniknout povinnost tvrzené bezdůvodné obohacení vydat žalobkyni.

51. Ze shora uvedených důvodů odvolací soud pokládá napadená zamítavá rozhodnutí ERÚ a Rady ERÚ za věcně správná, a proto potvrdil rozsudek soudu I. stupně, jímž byla žaloba směřující k nahrazení těchto rozhodnutí, jako věcně správný (§ 219 o. s. ř.).
52. Odvolací soud dodává, že žalobou uplatněný nárok není na místě posuzovat z pohledu odpovědnosti za škodu. Podle ust. § 250b odst. 3 o. s. ř. platí, že návrh, o němž rozhodl správní orgán, nesmí být v průběhu řízení před soudem (dle části páté o. s. ř.) změněn. V řízení před správním orgánem pak nebyla žalobkyní uvedena žádná skutková tvrzení, pro která by v řízení uplatněný nárok (směřující k „vrácení“ plnění neprávem hrazeného dle ust. § 13 odst. 2 a 4 zákona o POZE) bylo možné podřadit pod jakékoliv ustanovení, z něhož plyne odpovědnost účastnice vůči žalobkyni za škodu (snad spočívající ve výplatě předmětného plnění).
53. V posuzovaném případě zjevně nejsou splněny podmínky pro aplikaci ust. § 150 o. s. ř. K výkladu a aplikaci tohoto ustanovení se Nejvyšší soud vyjádřil v řadě svých rozhodnutí (viz např. jeho usnesení ze dne 29. 8. 2013 sp. zn. 29 Cdo 2438/2013 uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2014 a dále usnesení ze dne 14. 12. 2016 sp. zn. 33 Cdo 5263/2015). Vyložil, že rozhodování o náhradě nákladů sporného řízení je obecně ovládáno zásadou úspěchu ve věci. Odchylka od této zásady je možná podle § 150 o. s. ř. jen tehdy, jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele. Těmi se rozumí takové okolnosti, pro které by se jevilo v konkrétním případě nespravedlivým ukládat náhradu nákladů řízení tomu účastníku, který ve věci úspěch neměl, a zároveň by bylo možno spravedlivě požadovat na úspěšnému účastníku, aby náklady vynaložené v souvislosti s řízením nesl ze svého. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, soud přihlíží v první řadě k majetkovým, sociálním osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení; je třeba přitom vzít na zřetel nejen poměry toho, kdo by měl hradit náklady řízení, ale je nutno také uvážit, jak by se takové rozhodnutí dotklo zejména majetkových poměrů oprávněného účastníka. Významné z hlediska aplikace ustanovení § 150 o. s. ř. jsou rovněž okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, postoj účastníků v průběhu řízení a další. Musí jít o takové okolnosti, které mají skutečný vliv na spravedlivost rozhodnutí o náhradě nákladů řízení.
54. V přítomné věci jsou majetkové (a další) poměry účastnic nevýznamné. Rozhodná okolnost, která podle žalobkyně má vést k využití ust. § 150 o. s. ř. (nejistota žalobkyně v otázce, zda právě ona má vymáhat soukromoprávními prostředky neoprávněně čerpanou podporu POZE formou výkupních cen a na jakých subjektech, daná nekonzistentními názory ERÚ vyjádřenými v jeho rozhodnutích) dopadá na účastnici stejně tíživě jako na žalobkyni. Obě účastnice tohoto řízení jsou soukromými subjekty a na rozhodovací praxi ERÚ nemají žádný vliv. Odvolacímu soudu tak není zřejmé, proč je spravedlivé, aby v tomto sporu zvítězivší účastnice nesla své náklady tohoto řízení ze svého.
55. Protože výše nákladů právního zastoupení (účastnice v řízení) byla vypočtena dle vyhlášky č. 177/1996 Sb. správně (viz odstavec 11. výše), potvrdil odvolací soud dle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný i napadený nákladový výrok.
56. Výrok o nákladech odvolacího řízení vychází z ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 224 odst. 1 o. s. ř. V odvolacím řízení byla plně úspěšná účastnice, odvolací soud jí proto proti žalobkyni přiznal právo na náhradu nákladů této fáze řízení. Přiznaná částka 8 228 Kč představuje náklady na zastoupení advokátem vypočtené dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., tj. odměnu za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání a účast na jednání odvolacího soudu) po 3 100 Kč dle ust. § 7, § 9 odst. 4, písm. d) a § 11 odst. 1, písm. g) a k) vyhlášky, 2× paušální náhradu hotových výdajů advokáta po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 4 vyhlášky a zvýšení souhrnu odměny a náhrad advokáta o 21 % DPH v částce 1 428 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o. s. ř. Takové dovolání se podává do dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 4.

Praha 15. února 2024

JUDr. Dana Slavíková v. r.
předsedkyně senátu